

MV
Feb 20
I.15508

HUNGARY

BORDER ZONES /400/
Escapes /406/

LIFE AND ESCAPE STORY OF FORMER BORDER GUARD.

SOURCE MUNICH: A 28-year-old former Border Guard from RÁKÓCZIFALVA.

DATE OF OBSERVATION: Until November 29 1955.

ENGLISH SUMMARY: Source is a precision-tool maker by trade and worked in various industrial enterprises until May 24 1950, when he was recruited into the NAGYATAD Border Guards' Battalion. The report deals with source's personal experience in various border guard units during his service time. In July 1952 he fell under suspicion having aided illegal border crossers and refugees to escape West. Source claims to have remained under suspicion and that the entire affair was to have been aired before a military court on December 2, 1955 although he had been discharged from military in March 1953. He fled to Austria via Yugoslavia on November 29 1955 and later reached Camp VALKA in Germany.

EVALUATION COMMENT: None.

+ + +

FORRÁS GYERMEKÉVEI.
Source's Childhood.

Forrás 28 éves, a Jásznagykunszolnok megyei RÁKÓCZIFALVÁN született. Édesapja ugyanott kertész. Őt elemit végzett 1942-ben. 1943-ig apja kertészetében dolgozott. 1943-ban az egyedüli kitűnő RÁKÓCZIFALVAI műszerésmester maga mellé vette tanoncnak. 1946 május 8-án szabadult. Ekkor visszament szüleihez, de feketén tovább dolgozott eddigi mesterének üzemében. Ezt az üzemet azért nem szüntették, be illetve nem államosították, mert szakértelme olyan magasfoku volt, hogy azt nem nélkülözhatték. A mester maga dolgozott, egyedüli segítsége forrás volt. Azelőtt a mester igen jó módú ember hírében

/more/

állott, de bármennyit is dolgozott, az új helyzetben csak nagyon nehezen tudta magát a felszínen tartani. Forrás 1948-ig dolgozott feketén nála, akkor felvették a SZOLNOKI MÁV műhelyébe műszerészként. A műhely kilenc kilométerre volt szülei házatól s oda-vissza naponként az utat kerékpárján tette meg. 1948 szeptemberben BUDAPESTre ment dolgozni.

FORRÁS MUNKAHELYEI BUDAPESTEN.
Work in BUDAPEST.

Nagynénjének Rózsa F. utca 92. szám alatti lakásán lakott. Első munkahelye a Magyar Felvonógyárban a Horn Ede utcában volt. Itt 1948 szeptembertől novemberig dolgozott. Ezután 1948 novemberétől 1949 októberig a Dixi Cipőgyár alkalmazásában állott. Ezt az üzemet később Minőségi Cipőgyár névre keresztelték át. 1949 októberben megalapították az Első Speciális Gépjavító Műhelyet. /BUDAPEST, Halom utca 12/ Itt nagyon szeretett dolgozni, mert kitűnő szakemberek keze alatt igen sokat tanult. Munkahelyét 1950 május 24-én azért kellett elhagynia, mert bevonult katonának.

FORRÁS KATONAI SZOLGÁLATA.
Military Service.

A fiatalembert a NAGYATÁDI ÁV-határőrséghez hívták be katonának. NAGYATÁDon képezték ki. Ez a kiképzés 1950 augusztus 20-án fejeződött be. Már kiképzése alatt HERESZ-NYÉRE és SOMOGYUDAVARHELYRE osztották be portyázó szolgálatra.

Kiképzésének befejezte után 1950 aug. 20-tól 1952 november 1-ig a SOMOGYUDVARHELYI Őrsön teljesített szolgálatot.

1952 november 1-én NAGYKANIZSARA vezényelték. Két hét múlva a MISKOLCI kerület HIDASNÉMETI zászlóaljához helyezték át, mert időközben SOMOGYUDVARHELYEN gyanússá vált. A HIDASNÉMETI Őrsön könnyű szolgálatot teljesített 1953 március 10-én bekövetkezett leszereléséig.

FORRÁS GYANUSSÁ VÁLIK MINT DISSZIDENSSZÖKTETŐ.
Suspected of Assisting Escapees.

1952 július utolsó napjaiban rejtjeles távbeszélő értesítés érkezett NAGYATÁDról. Forrás fejből tudta olvasni

/more/

a rejtjeleket s így értesült arról, hogy öt ember át szándékozik szökni a magyar-jugoszláv határon. Mint napos ő vette fel ezt a távbeszélő utasítást, de telefonálás közben, amint kitekintett az őrs szobájának ablakán látta, amint őt a faluban ismeretlen ember haladt el az uton. Forrás önként vállalkozott járőrszolgálatra. Látta hogy messze mentek és abból következtette, hogy merrefelé kellett a határátlépést megkísérelniök. Készakarva más irányba vezette a járőrt. A menekülők kb. 15.30-kor léphették át a határt. A nyomsávon megtalálta később a lábnyomokat. Hosszas rábeszélés után rávette társát arra, hogy szemet hunynak s nem jelentik a központnak a szökést. Legmeggyőzőbb érve, amivel társát meggyőzte az volt, hogy szombati nap van s így, ha jelentik a szökést riadóztatják az őrsöt s eltávozás helyett szolgálatban tölthetik az idejüket. Miután társa így beleegyezett a hallgatásba, egy gallyal elseperte az áruló lábnyomokat s utána bevonultak az őrsre.

Forrás, aki rang nélküli határőr létére ügyessége folytán olyan mindenesféle szerepet töltött be egyben "nyomsávfelelős" is volt. Így harmadnapra javította a nyomsávot, felszántatta és boronáltatta azt, így hogy minden nyom teljesen eltűnt. Amikor a munkások a nyomsávon dolgoztak, a Dráva tulsó partjáról civilek átkiabáltak, hogy azt üzenik hogy a határátlépők baj nélkül átérkeztek. Forrás úgy tett, mintha mit sem hallott volna, de a munkások jelentették az esetet VAS Ferenc tanácselnöknek, aki tagja volt az Együttműködő Szervezetnek. Ennek az Együttműködő Szervezetnek irányítója mindenütt az őrs politikai vezetője, aki gyakori megbeszélést folytatott a szervezetbe beosztott pártmegbízottakkal és besugókkal. A besugás nagyon jövedelmező foglalkozás. Minden besugásért jelentős jutalomra számíthat az illető. Pl. adóelengedést, 2-300 forint pénzjutalmat, malacokat stb. adnak a besugónak. Az őrs politikai vezetője hetenként tart politikai tájékoztatót, amin a szervezet tagjain kívül az őrs politikai aktívája is részt vesz. Hivatalból tagja az őrsparancsnok, a párttitkár, és a DISZ titkár is, továbbá az őrsagitátorok.

Amikor az előbb említett szökés után a jugoszláv oldalról átkiabált üzenetet a besugók jelentették, azonnal riadóztatták az őrsöt. Megindult a nyomsávkuatás, de a frissen felszántott és boronált terepen sem lehetett már megállapítani. Forrás észrevette ugyan a vízben még látható nyomokból, hogy két nyom vezetett át, az egyikben két ember, a másikban pedig három ember lépett egymás nyomdokába, de a kivizsgálók gyakorlatlanok voltak. Nem is tudták a helyet, ahová az eltűnt nyomok a vízpartig vezettek s így nem lett a dologból semmi. Az egész úgy látszólag elcsendesedett.

/more/

A gyanu azonban, amint azt a határőr később megtudta, mégis rá terelődött. Bár tettességét nem tudták rábizonyítani politikailag megbizhatatlanná vált. Ezért is helyzeték át HIDASNÉMETIRE.

FORRÁS TÖBB IZBEN KATONAI BÍRÓSÁGI VÁZSGÁLAT ALÁ KERÜL.
Sources Experience with Military Courts.

1953 januárjában, nem sok idővel a leszerelése előtt BUDAPESTre a volt Manréza épületében székelő ÁVH határőrségi parancsnokságra vitték. Innét egy nap múlva a Fő utcában lévő ÁVH ügyészségre állították elő. Kihallgatása után azonban visszaküldték a HIDASNÉMETI őrsre. Az ügyészségen kemény keresztűz alá fogták, erősen vallatták, de tettelegességre nem került sor.

VISSZATÉRÉS A CIVIL ÉLETEBE.
Back in Civilian Life.

Leszerelése után szüleihez RÁKÓCZIFALVARA ment vissza. 1953 május 8-án újabb hadbíróági tárgyalásra idézték a Fő utcai bíróságra. Tárgyalása egy álló napig tartott, végül is azonban "bizonyítékok hiányában" felmentették. Újból visszatért szüleihez s náluk dolgozott 1953 augusztus 20-ig.

Forrás újból BUDAPESTre ment s az Aszfaltutépítő Vállalat Gépjavitó műhelyénél vállalt munkát. Itt dolgozott 1953 augusztusától 1955 november 28-ig. Ez utóbbi napon, ahogyan ő kifejezte helyzetét: "néhány kis zűröm volt a gyárban!" A gyárban "rendszerellenes megnyilvánulásokkal" vádolták őt. A határügyben is két év után 1955 december 2-án újból hadbíróági tárgyalásra idézték be őt. Rájött, hogy egy évig titkos megfigyelés alatt állott. Állandóan különféle civilbe öltözött ember igyekezett hozzácsatlakozni. Ha vendéglőben vagy kocsmában idogált melléje ültek emberek, akik mind azt mondták hosszas köntörfalazás után, hogy ők is határőrök voltak s igyekeztek a beszélgetést erre a tárgykörre terelni. Ő azonban ezek elől a provokálások elől kitért s nem dőlt be a beugrató ügynököknek. A decemberre kitűzött tárgyalásra azonban nem mert már elmenni, s elhatározta, hogy Nyugatra szökik.

A SZÖKÉS.
Source's Escape.

Miután nagyon jól ismerte a magyar-jugoszláv határvizonyokat elhatározta, hogy arra szökik. Még 1955 nov. 28-án elutazott SOMOGYUDVARHELYre s másnap reggel 4.30-kor SOMOGY-

/more/

UDVARHELYről kiindulva átlépte a határt s a szlavóniai ZDALS-RÉPÁS községben jelentkezett a "karolá"-ban. /Ott így nevezik a jugoszláviai határőrsöket./ Innét két Udbas, egy alezredes és egy civil jeepen KAPRONCÁra /KOPRIVNICA/ vitték, ahol egy napi kihallgatás után ESZÉKre szállították. Ott egy hétig volt. Onnét a szlavóniai GEROVOI táborba vitték. Ebből a határhoz közelfekvő táborból Ausztriába szökött át, de a kis osztrák falu nevére nem emlékezik. Jelentkezett a rendőrségen. Ezek jegyzőkönyvet vettek fel vele és utána elengedték. Gyalog nekivágott az utnak, közben találkozott magyarokkal, akik éppen Németországba készültek. /For Evaluation only: SZABÓ Béla és társai./ Ezek adtak neki pénzt, hogy a jegyét SALZBURGig megválthatta. Itt a Caritás jóvoltából két napot töltött s 1955 december 14-én GROSSGMAIN és REICHENHALL között Németországba jött át. Szerencséje volt, mert senkivel sem találkozott az uton. REICHENHALLban bement egy házba s ott kérdezősködött, hogy merre vezet az ut MÜNCHENbe. Újabb szerencsés véletlen folytán egy teherautóval el tudott hajnalban RÖSENHEIMig jutni. Onnét gyalog folytatta útját az autóbahnon MÜNCHENig, ahová december 15-én érkezett meg.

End